

L E S B R I E F

voor onderbouw / middenbouw / ouders / verzorgers

Over het boek

Scheten uit de schoorsteen is een prentenboek over klimaatverandering. Het behandelt op een luchtige manier de oorzaken, gevolgen en oplossingen van dit complexe probleem.

Het boek is als volgt ingedeeld:

- 3 spreads met oorzaken
- 1 spread met de conclusie: het wordt warmer
- 3 spreads met gevolgen
- 1 spread met de conclusie: we moeten iets doen
- 3 spreads met oplossingen
- 1 spread met de conclusie: als we ons best doen komt het goed
- 1 spread met extra uitleg voor voorlezers

Opdrachten

Bij elke spread (dubbele pagina) kunt u één of meer opdrachten doen. De opdrachten zijn verschillend van niveau, vaardigheid en duur. Sommige opdrachten passen ook prima bij andere spreads. Neem ze dus van tevoren door en kies uit wat u past.

Trek de zeehonden op het schutblad over en kleur ze in.

Noem voorbeelden van dingen die je kunt zien en van dingen die je niet kunt zien.

Kun je dingen noemen die niemand kan zien? (lucht, geluid, corona, verdriet) Of kun je ze wel zichtbaar maken?

Welke zintuigen zijn er nog meer?

De scheten van een koe komen uit haar kont. De scheten van een auto uit de uitlaat. Vergelijk een auto eens verder met een koe. Welke overeenkomsten zie je? (benzine = eten, wielen = poten, ruitenwissers = wimpers, etc.)

Kun je hetzelfde doen met bijvoorbeeld een fiets of een tafel?

Laat kinderen uitademen op een (koud) raam of in de koude lucht. Op deze manier wordt de waterdamp in hun adem zichtbaar, net als de waterdamp uit een uitlaat of schoorsteen. Uitleg: Wat je soms uit een uitlaat of schoorsteen ziet komen is geen CO₂, maar bestaat voornamelijk uit heel kleine waterdruppeltjes die samen een wolkje vormen omdat de waterdamp (water in de vorm van gas) afkoelt en condenseert (druppels vormt). Er zit altijd waterdamp in de lucht, maar als die afkoelt zie je het pas, bijvoorbeeld in de vorm van mist of wolken.

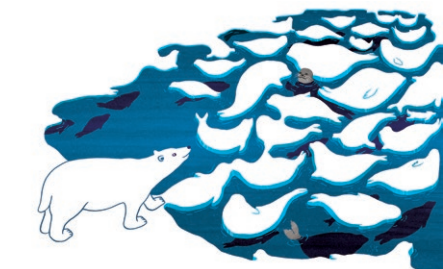
Proefje: leg een flesje water of frisdrank in de koelkast of diepvries en haal het eruit als het goed koud is. Zet het op tafel en wacht tot er druppels op de buitenkant verschijnen. Vraag de kinderen waar de druppels vandaan komen. (Het is waterdamp die onzichtbaar (in gasvorm) in de lucht hing en nu druppeltjes vormt doordat ze afkoelen op de buitenkant van het flesje)

Vraag de kinderen of ze thuis een dekbed of deken hebben. Wordt het daar ook lekker warm als ze eronder liggen? Hoe kan dat? (De warmte van je lichaam kan niet weg)

Het hondje is te zien op elke spread. Laat de kinderen ernaar zoeken. Soms is hij makkelijk te vinden, soms moet je even zoeken.

Wat is het lievelingshapje van de ijsbeer? (Zeehond)

Wat gebeurt er als het warmer wordt met de ijsschotsen? Wat moet de ijsbeer dan eten? (Andere dieren, eieren, bessen. De ijsbeer gaat ook steeds vaker op zoek naar eten tussen afval van mensen)

Vraag de kinderen waardoor het water stijgt. (Door smeltend ijs op de polen en in de bergen)

Proefje: maak twee bakken met water. Leg op de rand van een van de bakken minstens vijf ijsblokjes. Doe in de andere bak evenveel ijsblokjes in het water. Markeer met stift of een stukje tape de hoogte van de waterspiegel. Wat zou er gebeuren met de waterspiegel in de bakken als het ijs smelt? Stijgen, dalen of gelijk blijven? (De ijsblokjes op de rand laten het water stijgen. De ijsblokjes in het water niet. Zie voor uitleg *Palmen op de Noordpool* pagina 82)

Welke figuren herkennen kinderen in de deken?

Herkennen ze misschien ook iemand bij de mensen die de deken oprolt? (Het meisje met de gele jas lijkt wel wat op Greta Thunberg)

Welke dieren zie je hier? Welke dieren zouden hier nog meer leven?

Welke dieren zie je nog meer in het boek? En welke dieren zouden er op de afgebeelde plekken (boerderij, stad, Noordpool en oceaan) nog meer kunnen leven?

De stad rechts zijn we al eerder tegengekomen. Welke verschillen zie je, nu de mensen allemaal slimme dingen doen? (windmolens, zonnepanelen, bomen, geen luchtvervuiling, geen uitlaten, een vogel i.p.v. een vliegtuig)

Wie eet er ook weleens vegetarische worstjes of andere vleesvervangers? Vind je dat lekker? Minder vlees eten is goed voor de dieren en goed voor het klimaat.

Waarom kijken de zeehonden naar de ijsbeer?
(Ze zijn haar lievelingshapje)

Welke twee woorden zitten er in 'ijsbeer'? Welke twee woorden zitten er in 'zeehond'? Kun je nog meer dieren bedenken die beginnen met 'ijs' of 'zee'?

(ijskonijn, ijsvogel, zeester, zeeleeuw, zeeluipaard, zeelifant, zeeke, zeepaardje, zee-egel)

Deel die woorden in tweeën en maak er nieuwe dieren mee: ijsleeuw, zeekonijn... Teken de nieuwe dieren of schrijf er een verhaal over.

Breid de opdracht eventueel uit naar andere dierensamenstellingen: inktvis, wasbeer, poolvos...

Scheten uit de schoorsteen

Marc ter Horst & Yoko Heiligers (ill.)

ISBN 978 90 257 7649 7

Leeftijd vanaf 5 jaar